

2 Karaktärisering av kapellanläggningen

Hölicks fiskeläge ligger på Hornslandets sydspets. Kapellet som ligger på en höjd syns tydligt i bildens mitt, ovanför den traditionella fiskarbebyggelsen. Foto från hamnpiren i väster, 2005-07-08.

2.1 Kapellet närmiljön

Längst ned på Hornslandets sydspets ligger Hölicks fiskeläge. Marken vid fiskeläget är ganska stenig med stora flata hållar mot vattnet, men norr och nordost om fiskeläget utbreder sig stora sandstränder, som gjort orten till ett populärt semestertillhåll. Bebyggelsen vid fiskeläget är av samma typ som vid stora delar av södra norrlandskustens fiskelägen, med rödmålade båthus vid vattenbrynet och längre upp tätt byggda klungor av rödmålade små bostadshus med vita knutar, ofta om- och tillbyggda i etapper. På en stenig höjd, strax söder om fiskeläget ligger kapellet, väl synligt även från havet. Marken närmast kapellet täcks av otuktat gräs samt enstaka buskar och lågväxande tallar. På östra sidan av kapellet står flera höga tallar och andra träd. Framför kapellet finns två höga vita flaggstänger. Fiskeläget kan nås med bil, men till kapellet leder endast en gångstig. Vid kapellet står två höga vita flaggstänger.

2.2 Kapellet

Hölicks kapell är det näst yngsta av Hudiksvallsskärgårdens fiskarkapell, uppfört 1931 efter ritningar av arkitekt Rolf Engströmer. Byggnadens exteriör är i princip helt oförändrad sedan den uppfördes som en rektangulär sal med vidbyggt, lägre och smalare, vapenhus mot väster.

Kapellet är grundlagt på stenplintar och på vissa partier finns liggande rödmålad träpanel mellan stenstolparna. Fasaderna täcks av rödmålad lockpanel utan knutmarkeringar. Byggnaden har fyra fönster mot norr respektive söder med rektangulära fönsterbågar med träspröjs. Runt fönstren sitter vitmålade släta fönsterfoder samt ett par vitmålade släta fönsterluckor per fönster. Fönsterluckorna står öppna under hela sommarhalvåret. Fasaderna avslutas med en profilerad rödmålad horisontell list. Framför byggnadens ingång som är vänd mot väster finns en bred trätrappa färgsatt i svart kulör. Porten utgörs av en pardörr med två dörrblad, som emellertid ej har kvar sitt ursprungliga utseende att döma av bevarade foton. På dörrens norra sida sitter, som så ofta vid dessa skärgårdskapell, en sparbössa av järn, här utsirad med ett ingraverat vikingaskepp och ovanför till skydd ett litet korsförsett tak. Ovanför dörren sitter ett cirkelrunt fönster med fyra rutor med vitmålat foder kring. Taket på både långhuset och vapenhuset är täckt med tvåkupigt lertegel och takfoten och vindskivorna, som är utförd i trä, är målade i vit kulör. Taknocken på långhuset pryds, som brukligt är i Hudiksvalls skärgårdskapell av tre höga järnspiror med klotförsedda korsarmar och smidesdetaljer. Den mittersta spiran är även försedd med en vindflöjel som förkunnar kapellets byggnadsår, 1929. Vapenhusets västra gavelpets pryds av ett vitmålat träkors.

Kapellet från nordväst. Foto: Daniel Olsson, Läns museet Gävleborg, 2005-07-08.

Vid långhusets västra gavel står byggnadens klockstapel, som också den hämtat inspiration från övriga skärgårdskapell i trakten. Klockstapeln består av två kraftiga tjärade fyrkantiga pelare som bär upp en gjuten klocka samt ett skyddande trätak av sadeltaksform med spåntäckning. På klockstapelns norra pelare finns trästag fastsatta som bildar en fast stege upp till den gjutna klockan.

Genom kapellets port når man vapenhuset, som utgörs av ett rektangulärt utrymme med brun heltäckningsmatta, vita profilerade golvlister samt grönmålade väggar och tak med spänd papp. Väggarna har en avsmalnande form uppåt som skapar en nisch i anslutning till det runda fönstret ovanför porten. Ytterdörrarna, är i likhet med pardörrarna mot kapellet vitmålade med speglar. Över dörren till det egentliga kapellet breder en stor förgylld sol ut sina strålar med ett kors placerat överst. I vapenhuset står ett stort skåp samt lösa stolar och på väggen sitter väggfasta klädeskrokar. Kapellets interiör är ljus och luftig med vitmålade tak och väggar. Golvet utgörs av ett lackat trägolv av ganska smala plankor med samma golvnivå i hela salen. I långhusdelen täcks väggarna av en gråmålad panel upp till fönsterbröstningshöjd och ovanför denna en slät list samt vit papp väggar och tak, avdelade endast med en slät enkel taklist. Takets mittparti är upphöjt och den nedersta delen av tre fyrkantiga taksträvor per långsida, målade som taket, kan ses inuti kapellet.

Kapellets interiör från väster med Gösta Bohms altartavla i fonden. Foto: Daniel Olsson, Läns museet Gävleborg, 2005-07-09.

Kapellets fasta inredning utgörs av den öppna gråmålade bänkinredningen, som består av tio bänkar på var sida om en mittgång. Bänkarnas sidostycken mot mittgången är försedda med grönmålade släta speglar med vit ram kring. I korets nordöstra hörn står en vitmålad bänk med en slät spegel i samma kulör på dess framsida. På andra sidan koret återfinns en gråmålad korbänk med läsarplats.

Altaret i kapellet utgörs av ett enkelt vitmålat träaltare med ett knäfall i två delar framför. Väster om denna finns en halvcirkelformad vitmålad altarring med tygklätt knäfall och

svarvade pelare. Kapellets östvägg domineras dock av hudiksvallskonstnären Gösta Bohms stora inramade oljemålning på duk från 1954 med motiv av den uppståndne Kristus som blickar ut över Hölicks fiskeläge.

Predikstolen är placerad mot kapellets norra vägg i koret och nås via en trappa om fem steg med ett profilerat och spegelförsett vitmålat räcke. Predikstolen, som är målad i samma kulör, vilar på en rund bas vilken bär upp predikstolskorgen. Denna har fyra sidor och avslutas med en profilerad list samt ett vitmålat bokstöd.

Kapellet från sydväst. Foto 2005-07-08.

2.3 Kulturhistorisk karaktäristik och bedömning

Hölicks kapell ligger väl synligt både från havet och landsidan på Hornslandets sydspets. Marken är stenig med låga buskar och enstaka högre träd. Kapellet som uppfördes kring 1930 är det näst yngsta i den långa rad av kapell som finns och har funnits i Hudiksvalls skärgård. Hölicks kapell, som i allt väsentligt behållit sin ursprungliga gestaltning såväl till exteriör som interiör, har medvetet erhållit en form som bygger vidare på de äldre traditionerna i trakten. Kapellet uppvisar således många av de drag som är typiska för skärgårdskapellen, exempelvis huvförsedd klockstapel vid västgaveln, sparbössa vid ingången, tre järnspiror med årtalsförsedda vindflöjlar placerade på taknocken mm. Det som främst skiljer är det stora vapenhuset, avsaknaden av markerade knutar samt östfönster samt kapellets invändigt synliga takkonstruktion. Den fasta inredningen är ursprunglig, men den har senare kompletterats med hudiksvallskonstnären Gösta Bohms stora altartavla med lokalt motiv vilken skänker en

särskild karaktär åt hela kapellet. Sammantaget är kapellet en välbevarad anläggning, men många kopplingar tillbaka till skärgårdens specifika kapelltraditioner.

Att särskilt tänka på vid användning och förvaltning av kapellanläggningen och byggnaden

- Den orörda markvegetationen och avsaknaden av träd betyder båda mycket för upplevelsen av kapellet såväl från fiskeläget som från havssidan.
- Kapellets exteriör är i princip orörd sedan byggnaden uppfördes.
- Kapellets ljusa interiör är en del av interiörens karaktär.
- Bänkinredningen, altaret, altarringen och predikstolen tillhör kapellets ursprungliga fasta inredning.
- Gösta Bohms altartavla är mycket betydelsefull för kapellets interiör.
- De för skärgårdskapellen brukliga dragen, som hög klockstapel vid västväggen, sparbössa vid porten, fönsterluckor, tre höga järnspiror med korsarmar och årtalsförsedda vindflöjlar på taknocken, etc.

2.4 Källor, litteratur och övriga uppgifter

ATA, Hälsingland, Hs Rogsta sn, Hölicks kapell

Länsmuseet Gävleborg, topografiskt arkiv

Länsmuseet Gävleborg, ärendearkiv

Blomberg, Björn. *Utflyktsguide för Hornslandet. Kronopark med skogsbruk och friluftsliv.*

Domänverket. Hudiksvall 1977.

Kilström, Bengt Ingmar. *Fiskarkapellen i Hudiksvalls skärgård.* Ingår i serien Hälsinglands kyrkor XX. Uppsala 1972.

Inventeringsdatum: 2005-07-08.

Inventerare: Daniel Olsson.

Ansvar kulturhistorisk karaktäristik och bedömning: Anna Lindgren och Daniel Olsson.

Rapportsammanställning: Daniel Olsson.